

ÇOCUKLARDA KAZALAR İÇİN RİSK FAKTÖRLERİ

Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından kaza " insan iradesi dışında ani ortaya çıkan, bedensel ve ruhsal hasara yol açan beklenmedik olay" şeklinde tanımlanmaktadır. Yine başka bir tanımlamaya göre kaza "önceden planlanmamış, beklenmeyen, ani olarak ortaya çıkan ve yaralanma, hasar ile sonuçlanabilen önlenebilir olay" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamada dikkat çeken unsur "önlenebilir" olmasıdır.

Kazalar; çocukluk çağındaki morbidite ve mortalitenin en önemli sebeplerinden biridir. Kazanın ölümlerle sonuçlanması toplumdaki bir bireyin kaybına, aynı zamanda bu bireyin üyesi olduğu aile biriminin sosyal ve ekonomik açıdan negatif yönde etkilenmesine yol açmaktadır. Kaza sonucu oluşan sakatlık ya da uzun dönem gerektirecek tedaviler ise çocuğun sosyal, ruhsal ve fiziksel yönden etkilenmesine neden olmaktadır. Bu sebeple gerek dünyada gerekse ülkemizde çocukluk çağı kazaları önemli sağlık sorunları içerisinde yer almaktadır. Sadece çocuğun değil, ailenin de benzer şekilde etkilenmesi nedeniyle çocukluk çağı kazaları üzerinde durulması gereken önemli bir toplum sağlığı sorunudur.

Ev Kazaları

Ev içerisinde veya çevresinde meydana gelen kazalar ev kazası olarak tanımlanmaktadır. Çocukluk çağındaki kazaların yaklaşık olarak üçte

birinin ev kazaları ile oluştuğu düşünüldüğünde, bu kazaların önlenmesinin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Rakamlar her ülke için farklılık gösterse de tüm dünyada kazaların %25'inin ev kazalarıyla oluştuğu görülmektedir. İskandinavya'da 0-15 yaş arası çocukların yaşadığı kazalar incelenmiş ve ev kazalarının tüm kazaların %28'ini oluşturduğu görülmüştür. Özellikle okul çağı öncesi çocukların ev kazalarına maruz kalma riskinin daha fazla olduğu görülmüştür. Her yıl Amerika'da ev kazasına maruz kalan 100.000 çocuktan 7'sinin öldüğü bildirilmektedir. Yine Amerika'da 2-24 yaş arası çocuklar üzerinde yapılan başka bir çalışmada, bu yaş grubundaki kazaların %83'ünün ev kazaları olarak kaydedildiği tespit edilmiştir. İngiltere'de yapılan benzer bir çalışmada yılda 2.6 milyon ev kazasının meydana geldiği ve bunların 4000'inin ölümlerle sonuçlandığı saptanmıştır.

Ülkemizde maalesef bu kazaların istatistiği konusunda yeterli çalışma yoktur. Bu konudaki verilerin çoğu sağlık ocakları, hastaneler, ölüm bildirim istatistikleri ve anket çalışmalarından elde edilmektedir. Bu verilerin ışığında ülkemizde, ev kazalarının tüm çocukluk çağı kazalarının %18-25'ini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu ev kazaların %45'inin 0-6 yaş grubu çocuklarda görüldüğü anlaşılmıştır. Türkiye Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) verilerine göre 1-4 yaş arası çocukların ölümüne sebep olan durumlar ara-

bu konuda uzman kişiler tarafından eğitimden geçirilmelidir. Bunun dışında çocukların ev ve oyun yaşam alanları kazaları önleyecek şekilde yeniden düzenlenmeli, koruyucu araç-gereçlerle kaza riski olasılığı minimuma indirilmelidir. Ayrıca oluşabilecek kazalarda yapılması gereken ilk yardım uygulamaları konusunda işi ve görevi gereği çocuklarla temas eden tüm bireyler bilgilendirilmeli ve ilk yardım uygulayıcısı sertifikası almaları sağlanmalıdır. Ev kazalarının kayıt ve değerlendirilmesindeki eksiklikler nedeniyle bu sağlık probleminin boyutları yeteri kadar değerlendirilememektedir. Sadece ciddi yaralanmaların sağlık kuruluşlarına başvurduğu, hafif yaralanmaların ise kayıt dışı kaldığı göz önüne alındığında, ev kazalarının nedenlerinin belirlenmesi ve risk gruplarının tespit edilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Kazalarla ilgili yeterli kayıtların tutulabilmesi için gerekli altyapı çalışmalarıyla düzenli bir kayıt sistemi oluşturulmalıdır. Ev kazalarıyla ilgili ülke genelinde kamu spotları yapılarak ve sosyal medyanın gücü kullanılarak halkın bilinçlendirilmesi hedeflenmelidir. Eğitimlerle ve evde alınacak basit ve ucuz önlemlerle ev kazalarının önüne geçilebileceği unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- Agran PF, Winn DG, Anderson CL, DelVale C. Family, Social, and Cultural Factors in Pedestrian Injuries Among Hispanic Children. *Injury Prevention*, 1998; (4):188-193.
- Alasya E. 1-6 yaş grubu çocuklarda ev kazası görülme sıklığı ve annelerin ev kazaları ile ilgili uygulamalarının belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa, KKTC, 2012.
- Altundağ S, Öztürk MC. The effects of home safety education on taking precautions and reducing the frequency of home accidents. *Ulus Travma Acil Cerrahi Derg* 2007;13:180-5.
- Altundağ S, Öztürk MC. Ev kazaları nedeniyle hastaneye gelen 3-6 yaş grubu çocuklardaki kaza türleri ve bunu etkileyen etmenler. *Çocuk Forumu* 2004; 5: 60-64.
- Baysal SU, Birinci A. Çocukluk çağında kazalar ve yaralanma kontrolü. *Türkiye Klinikleri Pediatrik Bilimler Dergisi* 2006; 2(2): 64-79.
- Ciampo LA, Ricco RG, Almedia CA, Mucillo G. Incidence of Childhood Accidents Determined in a Study Based on Home Surveys. *Ann Trop Pediatr* September 2001;21(3):239-43.
- Çınar N. 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinin geliştirilmesi ve çocuktaki kazaları önlemede annelere verilen eğitimin etkisi. [Doktora Tezi] İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 1999.
- Erkal S, Şafak Ş. Tuzluca yayır sağlık ocağı bölgesinde yaşayan ailelerde ev kazası görülme durumu ve konutların ev kazası riski açısından incelenmesi. *Sağlık ve Toplum* 2003;NisanHaziran:96-100.
- Erkal S, Şafak Ş. Determination of the risks of domestic accidents for the 0-6 age group in the Tuzluca yayır Village Clinic neighborhood. *The Turkish Journal of Pediatrics* 2006; 48: 56-62.

- Gailerd M, Herve C. Emergency medical care and severe home accident in children study of 630 cases over 5 years their significance in traumatic accident. *Ann Pediatr* 1991;38 (5):311-7.
- Hamzaoğlu O, Özkan Ö. Incidence and causes of home accidents at Ankara Çigiltepe Apartments in Turkey. *Accident Analysis and Prevention* 2002;34;123-8.
- Harris JM, Kotch JB. Unintentional infant injuries sociodemographic and psychological factors. *Public Health Nursing* 1992;11(2):90-7.
- Karatepe T, Akış N. "0-6 Yaş Çocuklarda Ev Kazası Geçirme Sıklığı ve İlişkili Faktörler." *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 39.3 (2013): 165-168.
- King WJ, LeBlanc JC, Barrowman NJ, Klassen TP, BernardBonnie AC, Robitaille Y, et al. Long term effects of a home visit to prevent childhood injury: three year follow up of a randomized trial. *Inj Prev* 2005;11:106-9.
- Kendrick D, Marsh P, Fielding K, Miller P. Preventing injuries in children: cluster randomised controlled trial in primary care. *BMJ* 1999;318:980-3.
- Kendrick D, Mulvaney CA, Ye L, Stevens T, Mytton JA, Stewart-Brown S. Parenting interventions for the prevention of unintentional injuries in childhood. *Cochrane Database Syst Rev*. 2013 Mar 28;3
- King WJ, Klassen TP. The effectiveness of a home visit to prevent childhood injury. *Pediatrics* 2001;108(2):382-8.
- Koçer, N. Çocuklar İçin İlk Yardım ve İlk Yardım Uygulamaları. Ankara: Morpa Yayınları, 2006. s.12-16.
- Köse, Onur Özlem, and Nadi Bakırcı. "Çocuklarda Ev Kazaları." X. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi (2007): 6-8.
- LeBlanc JC, Pless IB, King WJ, et al. Home safety measures and the risk unintentional injury among young children: a multicentre case-control study. *CMAJ* 2006; 175: 883-7.
- Özmen D, Ergin D, Şen N, Çetinkaya AÇ. 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanınması. *Aile ve Toplum Dergisi* 2007;3:13-20.
- Ramsay LJ, Moreton G. Unintentional home injury in preschool-aged children. *Public Health* 2003;117:404-11.
- Roberts I, DiGuiseppi C, Ward H. Childhood injuries: extent of the problem, epidemiological trends and costs. *Inj Prev* 1998; 4: 10-6.
- Sengoelgea M, Bauer R, Laflamme L. Unintentional child home injury incidence and patterns in six countries in Europe. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion* 2008;15(3):129-139.
- Stone KE, Eastman EM, Gielen AC, Squires B, Hicks G, Kaplin D, Serwint JR. Home safety in inner cities: prevalence and feasibility of home safety-product use in inner-city housing. *Pediatrics*. 2007 Aug;120(2):346-53.
- Sütölk, Zeynel, et al. "Çukurova üniversitesi tıp fakültesi büyük acil servisine ev kazaları nedeniyle başvuranların etiyolojik ve demografik özellikleri." *Toplum Hekimliği Bülteni* 26.2 (2007): 29-34.
- Turan T, Dündar SA, Yorgancı M, Yıldırım Z. 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazalarının önlenmesi. *Ulusal Travma ve Acil Cerrahi Derneği Dergisi* 2010;16(6):552-557.
- Yıldırım N. 1-4 yaş dönemi çocuklar için ev kazası risklerinin belirlenmesi ve bu risklerin azaltılmasında sosyal öğrenme teorisine dayalı hemşirelik girişimlerinin etkinliği. (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 2010.